

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้าน และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบัน โลกมีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน การศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย การศึกษาที่จะช่วยให้ทุกคนมีชีวิตที่ดี มีความสุข ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมกันมาก การบริหารจัดการศึกษา จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ คุณธรรม และมีคุณสมบัติที่ดี คือสมรรถภาพของผู้บริหาร คุณธรรม เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้บริหาร คุณธรรมนั้นมีปรากฏอยู่ในหลักคำสอนของทุกศาสนา นอกจากนั้นยังมีอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง จรรยาบรรณ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องยึดคุณธรรม เป็นสรณะตลอดเวลา (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, 2542 : 26)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77 บัญญัติว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่” (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2548 : 2) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และยังสามารถกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ไว้ในมาตรา 23 ว่า การจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 1)

การปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ต้องการพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่ยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ และใช้ระบบการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้มีคุณธรรม เป็นพื้นฐานในกระบวนการเรียนรู้ โดยการร่วมมือกันทั้งสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาและสถานศึกษาอย่างบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม

และพัฒนาทักษะในระดับสถานศึกษา รวมทั้งสามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก และเยาวชนจนสามารถนำไปปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา. 2550 : 40)

ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบของคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร และเป็นเครื่องมือ ช่วยเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ หลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักคุณธรรมของผู้ใหญ่ที่ผู้บริหาร หัวหน้างาน หรือนายจ้างที่เป็นผู้นำองค์กรควรยึดปฏิบัติ และผู้บริหารสามารถใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการ (วิเชียร บุญกล้า. 2550 : 2-3) สอดคล้องกับ พระมหาอดิสร ธิรสีโล (2540 : 55) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมเป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติที่ดี ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งการประพฤติ ตามหลักพรหมวิหาร 4

หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลักธรรมที่ผู้บริหารน่าจะยึดเป็นหลัก ในการปฏิบัติราชการ คือ พรหมวิหาร 4 สำหรับพรหมวิหาร 4 มีประจำใจผู้ใด ผู้นั้นจะถึง ซึ่งความประเสริฐ เป็นที่เคารพกราบไหว้บูชาของคนทั่วไป ผู้ปกครองหรือผู้บริหารที่มีพรหมวิหาร 4 ย่อมปรารถนาความเจริญของผู้ใต้บังคับบัญชา มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กรุณาและสงสาร ปรารถนา จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพ้นทุกข์ ยินดีมีมุทิตาในความสุขความเจริญของผู้ใต้บังคับบัญชา และวางใจ ให้เป็นกลาง เทียงตรง แน่วแน่เป็นอุเบกขา (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542 : 214)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการดูแลสถานศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งพัฒนา เผยแพร่สรรพวิชาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ การเรียนรู้จากตำราหรือทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถ นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติได้ การสอนที่ดีคือการสอนที่ให้ความรู้และสามารถปลูกฝังความคิด จนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการเรียน โดยการกระทำอันจะนำมาซึ่ง “ความรู้คู่คุณธรรม” ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการคิดดีประพฤติดี ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวอย่างหรือสอนให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนลูกศิษย์เกิดศรัทธาและให้ปฏิบัติตาม อย่างยินดีและเต็มใจ อันส่งผลให้องค์กรหรือสถาบันนั้นเป็นที่ยอมรับของสังคมและมีความเจริญ รุ่งเรืองสู่การเป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานจนสามารถเป็นแบบอย่างได้ (ประวัตติ พิณผาสุข. 2549 : 1) พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงาน การที่ผู้บริหารมีคุณธรรมจะก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน เกิดผลงาน ที่มีประสิทธิภาพ สามารถจูงใจให้บุคคลมีความพึงพอใจและยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

และเต็มความสามารถ เกิดความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกันฉันท์มิตร (ศิริพงษ์ ทักษิณวิโรจน์. 2549 : 3)

คุณธรรมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำคัญในหน้าที่การงาน เป็นคนดีของครอบครัว สังคมและประเทศชาติ (อำนาจ บุญศรี. 2549 : 88) คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้ว ก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ที่ยิ่งกว่านั้นก็คือ การขาดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในส่วนบุคคลและในวิชาชีพอาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังจะพบเห็นได้จากการเกิดวิกฤตศรัทธาในวิชาชีพหลายแขนงในปัจจุบัน ทั้งในวงการวิชาชีพครู จึงมีคำกล่าวที่เราไม่สามารถสร้างครุคิบนพื้นฐานของคนไม่ดี ถ้าบุคคลเหล่านี้มีพื้นฐานทางนิสัยและความประพฤติที่ไม่ดี (อมรา เล็กเริงสินธุ์. 2542 : 5)

ผู้บริหารเป็นหัวใจสำคัญของหน่วยงาน ทุกหน่วยงานย่อมปรารถนาและให้การยอมรับนับถือผู้บริหารที่มีคุณภาพ นั่นก็คือเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ความชำนาญงาน มีประสบการณ์ วิสัยทัศน์กว้างไกล แต่ที่เหนือสิ่งอื่นใดคือความเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ และมีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธา ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารนั้นสามารถครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อมรา เล็กเริงสินธุ์. 2542 : 1) ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบมากมาย และยังคงต้องเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและสังคม แต่ในชีวิตประจำวันย่อมจะต้องพบกับความยุ่งยากและปัญหาอุปสรรค ผู้บริหารก็เป็นปุถุชนคนหนึ่ง ย่อมมีความต้องการอยากได้ อยากมี มีโลก มีโกรธ มีหลง (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542 : 237)

การฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ได้กำหนดเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมตามแนวพุทธธรรม โดยให้ผู้บริหารได้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของคุณธรรม สามารถนำไปใช้ในการบริหารงาน และนำคุณธรรมไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ คุณธรรมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เพราะคุณธรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารเป็นคนดี ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม นอกจากจะมีคุณธรรมเป็นเครื่องประดับใจแล้ว ยังจะทำให้ผู้บริหารประสบผลสำเร็จในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารขาดคุณธรรมแล้วการบริหารงานด้านต่าง ๆ จะไม่ประสบความสำเร็จและจะเกิดความวุ่นวาย สับสน เตือคร้อกันทั้งองค์กร ผู้บริหารมักจะถูกกล่าวหาว่าละเมิดคุณธรรม ข้อที่ว่า ไม่มีรัชส์ ไม่มีอุทิสเวลาให้แก่ทางราชการ เอาเวลาราชการไปหาความสุขสำราญส่วนตัว ประพฤติผิดและ

เสียดายทางเพศ เสพสุรา เล่นการพนัน ทูจริต นौरายณ์ร้งบงหลวง และบกพร่องต่อหน้าที่ ผู้บริหาร ขาดวินัยในตนเอง หากผู้บริหารมีความมั่งคั่งทางศีลธรรม มีธรรมประจำใจ มีหิริ-โอตตัปปะ ไม่ประพฤติก้าวล้ำก้าเกินกรอบประเพณีอันดีงาม และศีลธรรม ประพฤติตนเป็นคนสันโดษ สมถะ ประหยัดและอดออม แสดงเมตตากรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเว้นจากอคติ 4 ไม่ถือตัวหรือหลงตัว ว่าตนเองเป็นผู้มีอำนาจ ต้องไม่ลืมตัวและในฐานะผู้บริหารจะทำอะไรก็ต้องทำอย่างผู้มีเกียรติ (ธีรรัตน์ กิจจักษ์, 2542 : 268)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้รายงาน ผลการดำเนินงาน อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 26 ราย และรายงานผลเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 ราย (สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 74-75)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดการพัฒนาคุณภาพ การบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรม ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ทุกเขตพื้นที่การศึกษา ผลการดำเนินการทำให้ได้แม่แบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อขยายผลไปยังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีจิตสำนึก ในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างและนำไปอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ อันจะช่วยสร้างให้สังคมแห่งคุณธรรมให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นการเสริมสร้าง ป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย มีความสำนึกในหน้าที่ และตั้งตนอยู่ในความดี เป็นแบบอย่างของสังคมได้ และได้จัดการพัฒนากฎหมายสำหรับผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคน โดยใช้หลักคุณธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพ ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปบูรณาการกับการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 40-41)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้วยเหตุที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นผู้หน้าที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาวินัย

คุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา นักเรียน รวมทั้งยังกำหนดนโยบาย แนวทางในการฝึกอบรมสั่งสอน และสามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน ครูผู้สอนและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หากผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติตนไร้คุณธรรม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ก็ไม่สามารถที่จะสร้างคุณธรรมให้แก่นักเรียน ครูผู้สอนและบุคคลอื่น ๆ ได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญให้หน่วยงานนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 นำมาใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญให้หน่วยงานนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 121 โรงเรียน จำนวนครู 1,561 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40 ; อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan. 1970. **Educational and Psychological Measurement**. P.608) ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นแต่ละชั้นทำการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 วุฒิการศึกษา

1.1.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

1.2 ประสบการณ์การทำงาน

1.2.1 ประสบการณ์การทำงานมาก

1.2.2 ประสบการณ์การทำงานน้อย

1.3 ขนาดของสถานศึกษา

1.3.1 ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 - 120 คน)

1.3.2 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน)

1.3.3 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. **คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณงามความดี และประพฤติปฏิบัติตนแต่สิ่งที่ดีงามด้วยความสำนึกในจิตใจ เป็นที่ยอมรับของสังคม ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้บริหารที่ควรประพฤติปฏิบัติตนใน 4 ด้าน ประกอบด้วยดังนี้

1.1 เมตตา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความจริงใจ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ปรารถนาต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ ทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว

มีความเป็นกัลยาณมิตร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกคนพบกับความสุข
ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

1.2 กรุณา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสงสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
ช่วยเหลือจนเจือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วยความเต็มใจเสมอ มีความกรุณาสงสารเมื่อผู้อื่นประสบภัยพิบัติ
หรือตกทุกข์ได้ยากทุกกรณี ช่วยเหลือ ไม่นิ่งดูตาย อุปถัมภ์ค้ำจุนเกื้อหนุนช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

1.3 มุทิตา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเบิกบานใจ ชื่นชมยินดี
ในความสำเร็จของผู้อื่นด้วยความจริงจังและจริงใจ โดยการมอบสิ่งของเพื่อเป็นประโยชน์
หรือเพียงใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนโยนฟังแล้วสบายใจ มีกำลังใจที่จะสร้างคุณงามความดี ส่งเสริม
สนับสนุนผู้ที่ประสบความสำเร็จให้มีความสุข

1.4 อุเบกขา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการวางเฉย วางตัววางใจเป็นกลาง
ไม่เอนเอียง ไม่ลำเอียง ไม่ดีใจหรือเสียใจเมื่อผู้อื่นเผชิญวิบัติ คอยแนะนำชี้ทาง วิจารณ์ ประพฤติปฏิบัติ
ที่ถูกที่ควร ปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามธรรมเนียมทำนอง
คลองธรรม การแสดงออกและปฏิบัติตรง ๆ ด้วยความเสมอภาค

2. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการประพฤติปฏิบัติตนของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จันทบุรี เขต 2

4. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

5. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจันทบุรี เขต 2 แบ่งเป็น

5.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

5.2 สูงกว่าปริญญาตรี

6. ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงาน โดยเริ่มตั้งแต่บรรจุ
เข้ารับราชการจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น

6.1 ประสิทธิภาพทำงานมาก หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานที่มีค่าเท่ากับ
หรือมากกว่าค่าเฉลี่ย

6.2 ประสิทธิภาพทำงานน้อย หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานที่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย

7. **ขนาดของสถานศึกษา** หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่างกันตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

7.1 ขนาดเล็ก หมายถึง จำนวนนักเรียน 1 - 120 คน

7.2 ขนาดกลาง หมายถึง จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน

7.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน

2. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน

3. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน